

аналітичний, технологічний, комунікаційний, інноваційний і безпековий компоненти.

Ефективність її формування забезпечується інтеграцією цифрових технологій у освітній процес, практичною спрямованістю навчання, використанням інноваційних педагогічних підходів та орієнтацією на потреби ринку праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Плещан Х. Концептуальні механізми цифрової трансформації індустрії гостинності. Київ, 2023. 210 с.
2. Валінкевич Н., Шестакова А. Цифрова трансформація як конкурентна перевага в туризмі та гостинності. Економіка та держава. 2022. № 5. С. 45–49.
3. Панасенко Н. Л. та ін. Цифрова трансформація готельно-ресторанного бізнесу: роль інформаційних систем. Вісник економіки. 2021. № 3. С. 112–118.
4. Головчук Ю. О., Худоба О. М., Боднар Р. О. Діджиталізація індустрії туризму та гостинності: проблеми та перспективи розвитку. Науковий вісник. 2022. № 7. С. 67–72.
5. Поколотний В. В. Використання штучного інтелекту в індустрії гостинності. Харків: ХНУ, 2023. 156 с.
6. Bulican A. The Digital Transformation in the Hospitality Industry: Realities, Trends, Perspectives. Journal of Hospitality Management. 2022. Vol. 45. P. 25–34.
7. Artificial Intelligence in Hospitality Services: Examining Consumers' Receptivity to Unmanned Smart Hotels. International Journal of Hospitality Management. 2021. Vol. 94. P. 102–110.
8. AI in Hospitality: Transforming Service Experience and Efficiency. Hospitality Net. URL: <https://www.hospitalitynet.org> (дата звернення: 08.04.2026).

ЛИСИЦЬКА Олена

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов*

*Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

РОМАНЦОВА Яна

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов*

*Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

ОЦІНЮВАННЯ УСНОГО СПІЛКУВАННЯ ЯК ПРОЦЕСУ: ФОРМУВАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В УНІВЕРСИТЕТАХ

Трансформація вищої освіти та швидка інтеграція цифрових технологій суттєво змінили підходи до викладання іноземних мов на університетському

рівні. Нещодавні дослідження підкреслюють, що практика оцінювання повинна розвиватися відповідно до педагогіки, орієнтовану на учня, цифровізацію та зростаючу роль штучного інтелекту в академічній комунікації [1; 10]. У цьому контексті оцінювання усного спілкування стало особливо складним та методологічно суперечливим питанням.

Проектне навчання отримало широке визнання як ефективний підхід до розвитку комунікативної компетенції в освіті іноземних мов, оскільки воно інтегрує використання мови зі співпрацею, вирішенням проблем та автентичним спілкуванням [2; 7]. Зокрема, постерні презентації все частіше використовуються в університетських курсах іноземних мов, зокрема на рівні бакалаврату, оскільки вони поєднують візуальну підтримку зі структурованим усним поясненням та взаємодією з аудиторією.

Незважаючи на свій педагогічний потенціал, оцінювальні практики, пов'язані з усними завданнями на основі проектів, часто залишаються переважно орієнтованими на продукт. Багато досліджень зазначають, що викладачі схильні зосереджуватися на кінцевій презентації або візуальному продукті, тоді як комунікативним процесам, які ведуть до кінцевого результату, приділяється обмежена увага [3; 5]. Такий підхід ризикує недостатньо відобразити фактичну комунікативну участь студентів та не враховувати розвивальний характер навичок усного спілкування.

Ситуація ще більше ускладнюється широким використанням цифрових інструментів та штучного інтелекту у вищій освіті. Нещодавні дослідження підкреслюють, що інструменти на основі штучного інтелекту можуть підтримувати вивчення мови та підготовку до презентацій, але вони також ставлять під сумнів валідність та прозорість традиційного оцінювання, якщо оцінювання обмежується кінцевим продуктом [4; 6]. Як наслідок, вчені все частіше підтримують розроблення моделей оцінювання, які надають пріоритет спостережуваній комунікативній поведінці, взаємодії та прийняттю рішень учнем протягом усього навчального процесу [10].

У відповідь на ці виклики сучасна теорія оцінювання пропонує перехід до формувальних, процесоорієнтованих та критеріально орієнтованих підходів, які забезпечують постійний зворотний зв'язок та залучення учня до практики оцінювання [8; 9]. У рамках цієї концепції усне спілкування розглядається не як окрема подія виконання, а як динамічна компетенція, що розвивається через ітеративну взаємодію, репетиції, рефлексію та зворотний зв'язок.

Виходячи з цих теоретичних підґрунть, у цьому дослідженні пропонується процесно-орієнтована модель оцінювання усного спілкування в проектному навчанні іноземних мов на університетському рівні. Модель наголошує на оцінюванні комунікативної діяльності на діагностичному, формуальному та завершальному етапах підготовки проекту, пропонуючи більш прозоре представлення усної комунікативної компетентності студентів у сучасних цифрових навчальних середовищах.

У відповідь на ці виклики зростає потреба змістити фокус оцінювання з кінцевого продукту на процес усного спілкування, який супроводжує проектну роботу. Усне спілкування в проектному навчанні розгортається протягом кількох

етапів і включає генерування ідей, планування, обговорення, репетиції та презентацію. Кожен з цих етапів передбачає змістовну комунікативну діяльність, яка сприяє розвитку комунікативної компетентності студентів.

Процесно-орієнтований підхід до оцінювання дозволяє охопити динамічний характер усного спілкування та оцінити не лише те, що студенти представляють наприкінці проекту, але й те, як вони спілкуються під час його підготовки. Ця перспектива узгоджується із сучасними поглядами на формувальне оцінювання, автономію учнів та компетентнісну освіту, які наголошують на постійному зворотному зв'язку.

Запропонований підхід базується на багатоетапній моделі оцінювання, яка інтегрує діагностичні, формувальні та підсумкові компоненти. На *діагностичному етапі* початковий рівень усної комунікативної компетенції студентів визначається за допомогою коротких усних завдань, пов'язаних з темою проекту. Цей етап дозволяє як студентам, так і викладачам уточнити очікування та встановити базову лінію для подальшого розвитку.

Формувальний етап супроводжує весь процес підготовки проекту та зосереджується на усній взаємодії в невеликих групах, репетиціях усних фрагментів та рефлексивній діяльності. Оцінювання на цьому етапі є переважно формувальним і спрямоване на підтримку комунікативного розвитку студентів через цілеспрямований зворотний зв'язок, самооцінку та оцінювання однокласників. Такі практики заохочують студентів брати на себе відповідальність за своє навчання.

Підсумковий етап включає презентацію стенда з усним коментарем та взаємодією з аудиторією. Важливо, що підсумкове оцінювання проводиться за тими ж критеріями, що й на попередніх етапах, що забезпечує узгодженість та прозорість протягом усього процесу оцінювання.

Структура оцінювання базується на аналітичній рубриці, яка охоплює ключові компоненти усної комунікативної компетенції, що стосуються академічного та проектного контекстів. До них належать комунікативна ясність, організація усного дискурсу, лексична та граматична адекватність, інтерактивність, використання комунікативних стратегій, а також академічна та етична доречність. Особлива увага приділяється етичним питанням, пов'язаним з використанням штучного інтелекту, з акцентом на відповідальній інтеграції цифрових інструментів у навчальний процес.

Аналітичний характер рубрики дозволяє викладачам оцінювати окремі компоненти усного спілкування окремо, що дає змогу спостерігати якісні зміни в комунікативній поведінці студентів з часом. Водночас рубрика служить навчальним інструментом, який підтримує саморегуляцію та допомагає студентам засвоїти критерії успішного академічного усного спілкування.

Процесно-орієнтований підхід до оцінювання усного спілкування в проектному навчанні іноземних мов пропонує більш повне та достовірне уявлення про комунікативну компетентність студентів, ніж традиційні моделі, орієнтовані на продукт. Завдяки включенню діагностичного, формувального та підсумкового етапів оцінювання, цей підхід визнає розвивальний характер усного спілкування та підкреслює важливість взаємодії, співпраці та рефлексії.

Така модель особливо актуальна в сучасних цифрових навчальних середовищах, де широке використання штучного інтелекту вимагає більш нюансованих та прозорих практик оцінювання. Зміщення акценту з кінцевого продукту на комунікативний процес не лише підвищує валідність оцінювання, але й підтримує розвиток автономії студента, етичної свідомості та стійких комунікативних навичок, необхідних для академічного та професійного контекстів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Andrade H., Heritage M. Using formative assessment to enhance learning, achievement, and academic self-regulation. London: Routledge, 2017.
DOI: <https://doi.org/10.4324/9781315623856>
2. Beckett G., Pae H. Language teacher education on project-based learning and teaching. Proceedings of HEAd'24. 2024.
DOI: <https://doi.org/10.4995/HEAd24.2024.17188>
3. Carless D., Winstone N. Teacher feedback literacy and its interplay with student feedback literacy. Teaching in Higher Education. 2020. 28(1). P. 150–163
DOI: <https://doi.org/10.1080/13562517.2020.1782372>
4. Chan C., Hu W. Students' voices on generative AI: Perceptions, benefits, and challenges in higher education. International Journal of Educational Technology in Higher Education. 2023. Vol. 20. Article number 43.
DOI: <https://doi.org/10.1186/s41239-023-00411-8>
5. O'Donovan B., Rust C., Price M. A scholarly approach to solving the feedback dilemma in practice. Assessment & Evaluation in Higher Education. 2015. Vol. 41. P. 938–949
DOI: <https://doi.org/10.1080/02602938.2015.1052774>
6. Kohnke L., Moorhouse B. L., Zou D. Exploring generative artificial intelligence preparedness among university language instructors: A case study. Computers and Education: Artificial Intelligence. 2023. Vol. 5. Article 100156.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2023.100156>
7. Mykytiuk S., Lysytska O., Chastnyk O., Mykytiuk S. Digital passion projects for online education in emergencies. International Journal of Interactive Mobile Technologies (iJIM). 2023. Vol. 17, No. 7. P. 82–96.
DOI: <https://doi.org/10.3991/ijim.v17i07.38397>
8. Nicol D. The power of internal feedback: Exploiting natural comparison processes. Assessment & Evaluation in Higher Education. 2020. P. 756–778
DOI: <https://doi.org/10.1080/02602938.2020.1823314>
9. Panadero E., Andrade H., Brookhart S. Fusing self-regulated learning and formative assessment: A roadmap of where we are, how we got here, and where we are going. The Australian Educational Researcher. 2018. Vol. 45. P. 13–31.
DOI: <https://doi.org/10.1007/s13384-018-0258-y>
10. Tai J., Ajjawi R., Bearman M., Boud D., Dawson P., Jorre de St Jorre T. Assessment for inclusion: Rethinking contemporary strategies in assessment design. Higher Education Research & Development. 2022. Vol. 42, No. 3. P. 483–497.
DOI: <https://doi.org/10.1080/07294360.2022.2057451>